

Le eno lahko rečemo: Glasba je umetnost notranjosti, jezik duše.

Povedali smo že, da je glasba najbolj pristopna ljudstvu kot umetnost. Poglejmo le otroka, ki ga ziblje mati. Noče zaspati naga-jivec, a mati ima dobro sredstvo: zapoje mu in otrok zaspi. — Poglejmo v zgodovino, kako so se bojevali do skrajnosti utrjeni francoski vojaki, ko so zaslišali marseljezo. — Poglejmo starčka, kako oživi, ko zasliši godbo. Hitreje se mu začne pretakati kri po žilah, pomladil se je.

Kako glasba vpliva na posameznika, nam najlepše opisuje Tolstoj v Kreutzerjevi sonati, ko pravi: "Glasba vpliva name tako, da pozabljam na svoj resnični položaj. Pod vplivom glasbe se zbude nedoumna čustva. Jaz mislim, da razumem nerazumljivo in da bi mogel izvršiti neizvršljivo. Glasba me prestavi neposredno v duševni položaj skladatelja, moja duša se združi z njegovo in plava z njo iz enega razpoloženja v drugo. — Zakaj? Tega ne vem..."

Glasba pa ne vpliva samo na posameznika, ampak tudi na celoto, na narod. Narodni ponos in ljubezen se s tem zbuja do vsega lepega in dobrega. Poglejmo Čehe, kako ponosni so na svoje glasbene umotvore. S ponosom v očeh gledajo na nje, ko prodirajo na največje gledališke odre in pravijo: "Vidite, to je naša, to smo mi!" In samozavesti plamtijo... Glasba je ona umetnost, ki vzdiga v srcih ponos in samozavest, da si član naroda, ki ga ljubiš in ki moraš zanj delati, da ga s skupnimi močmi dvignemo na visoko kulturno stopnjo.

In če danes preštudiramo in premetrmo predpogoje in stališče Slovencev v tem oziru, vidimo, da so nam dani vsi predpogoji in tudi, skoro bi rekli, vse ugodnosti v tem oziru.

Skoro bi trdil, da le zaradi drobnosti glasbenega dela niso našli naši rodni umetniki tega polja, smisla za njih proizvajanja v domačem kraju.

In če premetrmo to s stališča naroda, imamo prvič ugodnost že v tem, da smo majhen narod, torej temlažje izvedemo načrt prav do drobnosti, ker lahek nam bo pregled dela in uspehov kakor tudi našega sistematičnega delovanja.

Drugi moment, ki bi vanj lahko zidali, je dejstvo, da pronicia v narodu narodna pesem v polni meri in je ona že tako ukoreninjena in uvedena v njem, da tvori trden fundament, na katerega bi lahko zidali in na podlagi katerega bi lahko razvili prapor umetne pesmi in privedli maso do pojmovanja umetnosti.

Seveda so desetletja vmes in kar je še važnejše: počasno, premišljeno in trdno vzgojno postopanje, od lažjega do težjega brez vsakih skokov.

Nešteto majhnih zborov, ki pravzaprav do danes niso zasledovali kakega višjega smotra od lokalne zabave, bi se dalo pridobiti za te smotre; potreba bi jih bilo le tozadevno združiti v nekak organ sistematičnega delovanja, v celoto in jim dati spretnega, zmožnega vodstva.

Menim, da bi postala naloga našega tozadnega kulturnega zavoda "Glasbene Matice" tem vzišnejša in plodonosnejša, ker bi z vzgojo pevovodij ne nudila užitka umetnosti samo slovenski inteligenci, temveč usposabljala tudi preprosto ljudstvo za čustveni užitek sveta in ga navajala do umevanja lepote in krasote...

Drugi smoter bi se pa dosegal s tem, da bi z dviganjem uspehov in smotrov teh manjših smotrov, se dvigal in pospenjal vedno višje namen in stremljenje "Glasbene Matice" in bi se Slovenci še bolj nego sedaj lahko ponašali s tem zavodom.

Da pa zavržem mnenje, da je iluzija misliti na povzdigo in dosežanje uspehov na tak način, naj navedem samo dejstvo, da se snujejo glasbena društva in podružnice "Glasbene Matice" le v onih krajih, kjer se je neumorno delovalo že več časa na pevskih zborih, katerih prvi smotri so bili le gojitev narodne pesni, a so se dvigali vedno višje zaradi podrobnega glasbenega delovanja.

In to, kar se je dalo s podružnicami "Glasbene Matice" širši slovenski inteligenci, se lahko da tudi masi ljudstva, seveda za prvi korak — z manjšimi zahtevami.

Končno nastane samo še vprašanje, kdo naj izvede ta širši načrt v ljudstvu, ker najemati in nastavljeni pevovodje po deželi samo za to, se ne bi rentiralo; saj ljudstvo še za organista nerado skrbi, ne pa da bi se najemalo pevovodjo, ki naj bi gojil posvetno petje.

Le en faktor je, ki mu skoraj po vsej pravici pripada duševno in čustveno polje narodove vzgoje in ki mu pripada tudi to delo — t. j. učiteljstvo! Ono edino je zmožno in sposobno izvesti ta načrt, ako se resno in vztrajno oprime dela. (Konče.)

Kranjske vesti.

—r— Iz šolske službe. Namesto na dopustu se se nahajajoče učiteljice Ane Romih-Schmidingerjeve pride v Krško učiteljica Justina Goslarjeva. Iz istega vzroka pride v Senožeče, dosedanja suplentinja v Cerkljah Marija Tavčarjeva namesto učiteljice Katarine Smrdu. Ker je učiteljica Marija Bučarjeva izstopila iz šolske službe, pride na njeno mesto v Belo Cerkev prov. učiteljica Julija Komarjeva. Prov. učiteljica na Selu je postala dosedanja suplen-

*Tolstoj: Kreutzerjeva sonata str. 98.

tinja Ivana Logarjeva. Bivša suplentinja Ivana Munda je nastavljena od 1. maja 1910 za prov. učiteljico na Premu.

—r— Za kranjskega deželnega sad-jarskega nadzornika je skrivoma baje že imenovan neki gorenjski nadučitelj. O možu trdijo, da je protiziraneec nekaterih merodajnih klerikalnih poslancev.

—r— Kmetijski tečaj za učitelje na Grmu. Deželni odbor priredi meseca julija na dež. kmetijski šoli na Grmu tritedenski kmetijski tečaj za učitelje, ki bo obsegal štiri-najstredni pouk v kmetijstvu in entedenski pouk v zadrugojstvu.

—r— Gospodinski tečaj za učiteljce namerava deželni odbor prirediti v Marjanišču v Ljubljani. Trajal bo štiri tedne, in sicer v drugi polovici oktobra in prvi polovici novembra.

—r— Tečaj za pridelovanje zelenjave na Grmu. Kmetijska šola na Grmu priredi od 9. do 11. maja tridnevni tečaj za pridelovanje zelenjave z naslednjim vzporedom: V ponedeljek, dne 9. maja: Od 2. do 4. popoldne: Važnost pridelovanja zelenjave na kmetih in v okolici mest. Prireditvev in razdelitev zelenjadnega vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4. do 5. popoldne: Praktično razkazovanje šolskega vrta. — V torek, dne 10. maja: Od 8. do 10. dopoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zelenjave v gorskih lehah in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročevanje semena po cenikih Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10. do 11. dopoldne: Praktično razkazovanje na vrtu. Od 2. do 4. popoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjave za prodajo in domačo rabo. Od 4. do 5. popoldne: Praktično razkazovanje. — V sredo, dne 11. maja: Od 8. do 11. dopoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjave. (Nadaljevanje.) Konserviranje in vkuhanje zelenjave za zimsko rabo. Od 2. do 4. popoldne: Vkuhanje zelenjave v šolski kuhinji. (Praktično.) — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot, in sicer le za železnico do Novega mesta in za hrano po 2 K na dan. — Kdor se želi tečaja udeležiti ali pa s podporo tečaj obiskati, naj se priglasí do 30. aprila pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu. Tečaj je namenjen gospodinjam in kmetijskim dekletom.

Štajerske vesti.

—r— Za učitelje na obrtno-nadaljevalni šoli v Sošanju je c. kr. ministristvo za javna dela potrdilo učitelja na tukajšnji ljudski šoli tov. A. Trobeja, I. Koropeca in I. Lukmana. Tov. I. Koropec je dobil trimesečen dopust za obisk risarskega tečaja na c. kr. umetno-strokovni obrtni šoli v Ljubljani.

—r— Nemško učiteljsko društvo za mariborsko okolico je sklenilo na svojem zborovanju dne 7. aprila deliti med šolarje, ki izstopajo iz šol, neke spominske listke od nemškega Schulvereina, na katerih se žali Slovencev.

—r— Na deželni poljedelski šoli v Grottenhofu se vrši od 1. do 4. junija t. l. poučni tečaj za začetnike v čebelarstvu. Udeležbo je treba naznaniti ravnateljstvu zavoda. Predavalo se bo nemški.

—r— Iz deželnega šolskega sveta. Dež. šol. svet je v svoji seji 14. t. m. izrekel učitelju K. Horvatu v Sošanju priznanje ob prostovoljno zaprosenem umirovljenju. Definitivno so nastavljeni na ljudski šoli v Ponikvi ob J. ž. Franc Horvat z Rečice in učiteljica istotam Marija Kregarjeva; na dekliški ljudski šoli v Hrastniku Marija Sorčanova, v Zrečah Karel Mravljak, v Marnbergu Viljem Dobnig, kot učiteljica ročnih del pri Sv. Kunigundi na Poh. Rozalija Kautetova. Stalno je umirovljena doslejčasno umirovljena učiteljica Klementina Altova.

—r— Škrlatica v gornjegrajskem okraju je sedaj ponehal. Umrlo je na nji 19. zbolelo pa 190 oseb, večinoma otrok. Ker je bolezen ponehala, bo ustavljeno te dni tudi epidemično postopanje.

—r— Dve ustanovi. S pričetkom šolskega leta 1910/11 ste razpisani dve deželni ustanovi za vojaške realke, oziroma mornarsko akademijo.

—r— Na naslov c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu. C. kr. deželni šolski svet v Gradcu vlnudno vprašamo: 1. Ali je zakonito dovoljeno, da povabi okrajni šolski nadzornik k inšpekcijski konferenci kateheta in krajnega šolskega ogleda ter da ta dva prisostvujeta konferenci, ki je določena le za nadzorovane učne osebe? 2. Če to v zakonu ni utemeljeno, ali je pripravljen c. kr. deželni šolski svet v Gradcu zaukazati podrejenim okrajnim šolskim nadzornikom, da to vthodoče opuste?

—r— Slovenskim tajnikom c. kr. kmetijske družbe za Štajersko je imenovan absolvent poljedelske visoke šole Franjo Holz, naš rojak od Maribora, zaveden Slovenec. Začetkom aprila je nastopil svoje mesto. Upamo, da bo kmetiška organizacija po slov. Štajerskem pod njegovim vodstvom rasla in cvetela.

—r— Iz Gotovelj poročajo: Otroška predstava "Rdeča Kapica", ki jo je preteklo nedeljo igrala naša šolska mladina, je, kakor smo dobili vtise, cenjenim gledalcem in gledalkam, malim in velikim, jako ugajala. Obisk je bil nepričakovano obilen; zakaj vlnudno slabemu

vremenu in vlnudno temu, da so domačini to pot dali prostora cenjenim gostom, je bila dvorana natlačeno polna občinstva pred vsem iz Zaleca, Polzele, Ložnice in iz drugih krajev okolice. Z zanimanjem in z izredno pazljivostjo so vsi gledali sigurne igrance, in gotovo marsikdo pri tem pozabil na sedanjost ter se je zamaknil nazaj v čarobno kraljestvo pravljice. Cenjeno občinstvo je uspehe naših mladih diletantov tako obilno poplačalo, da so pokriti vsi nemali izdatki za kostume in druge priprave ter je še precejšnja vsotica preostala, ki se obrne v prid tukajšnje šole. — Na splošno željo se igra v nedeljo, dne 17. t. m. (začetek zopet točno ob pol štirih) ponavlja. Kdor želi, da bi se mu sedež rezerviral, naj blagovolj to sporočiti tukajšnjemu šolskemu vodstvu.

—r— Šola v St. Vidu pri Grobelnem je, kakor poroča "Narodni Dnevnik", zaradi poškodb lanskega potresa na nedoloččen čas zaprta, da izvrše potrebne poprave.

—r— Za slovenski muzej. "Zgodovinsko društvo" v Mariboru razglašajo: Muzejske zbirke so pri vseh kulturnih narodih važno sredstvo ljudske vzgoje in vidno znamenje narodne individualnosti. Spodnještajski Slovenci smo v tem oziru še daleč zaostali. Imamo še dragocenih reči, ki nam jih tuji grabijo in odnašajo. Rodoljubi štajerski od Mure do Save, zbirajte starinske, narodopisne in prirodoslovne predmete, ter jih pošiljajte "Zgodovinskemu društvu" v Maribor. Pazite na najdbe v prazgodovinskih grobiščih, posodo, nakite in orožje, na stare umetniške slike, staro pohištvo, kmetiško in rokodelsko orodje, stare knjige, listine, narodno nošo. Tudi iz rudinstva, rastlinstva in živalstva se sprejmejo predmeti v muzej, da dobimo vzorno sliko naše Spodnje Štajerske, Lovce in najemnike lova opozarjamo in prosimo, da pošiljajo domače ptice in manjše živali tov. Antonu Godcu, učitelju v Lembahu pri Mariboru, ki jih gači za naš muzej, večje živali pa naravnost na "Zgodovinsko društvo" v Mariboru. Upamo, da ne bo naš poziv brezuspešen.

—r— Poletna šolska oproščanja veljajo v mariborskem okrajnem glavarstvu letos od 1. maja naprej.

—r— Štajersko so že deli na nemški in slovenski del. V "Narodnem Dnevniku" čitamo: Vsem onim, ki tega ne verjamejo, da je ministristvo za javna dela odredilo, da nadzoruje slovenske obrtno-nadaljevalne šole v Vojniku, St. Pavlu pri Preboldu, Vranskem, Sevnici, Ljutomeru, Ljubnem v Sav. dol, Gornjem Gradu, Sošanju, Zg. Poljskavi, Poljčanah namesto graškega inspektorata ljubljanski ali z drugimi besedami: namesto Nemca Slovencev. — Zaradi tega samo po sebi razumljivega in pravičnega dejanja je nastal v nemškem časopisu grozen krik; vse današnje izdaje nemških listov bridko tožijo, da se je s tem pričelo deliti starodavno kronovino Štajersko na dva dela. In kar je glavno: odlok je že od 1. febr. v veljavi in graških, mariborskih in celjskih rene-gatov se ni niti vprašalo po njihovem mnenju! Razen Vojnika in Sošanja gre tu za izključno slovenske kraje, ki Nemcev prav nič ne briga-jo in je neizmerna predznost ter hinavstvo, ako govore o krivicah, ki se gode "nemškemu naraščanju" in "nemškemu učiteljstvu" v teh krajih. V Vojniku in Sošanju pa je gotovo 5/6 obrtnega naraščaja slovenskega, če ne še več, in nimajo tudi tam Nemci ničesar tožiti o kaki "krivici". — Graška Tagespost" se za to tudi skrbno ogiblje povedati, da gre za izključno slovenske kraje. Iz notice, ki jo je list privoščil, pa se tudi jasno vidi vzrok nemškega vpitja; namreč da ne bodo imeli več Nemci ali kaki renegati prilike poučevati na teh obrtno-nadaljevalnih šolah ter vzgajati našega obrtnega naraščaja v odpadnike in neznačajne nemškutarje. Pisariti, da je naše učiteljstvo napolnjeno z "jugoslovanskim izdajskim duhom" je prosto denuncijantstvo, ki dela vso čast graškim časnikarskim židovskim smokom. Zakaj pa niso nastavili v Gradcu slovenskega obrtnega nadzornika? Zakaj v Gradcu dosledno zanemarjajo slovensko obrtništvo in njega izobrazbo? Resnično, Nemci bi bolje storili, ako bi molčali, zakaj na Sp. Štajerju bo čutilo uprav sedaj obrtništvo o 1 dneva do dneva živeje, da v nemškem Gradcu nima nihče sre-ja za njega in njegove potrebe.

Tržaške vesti.

—r— Slovenščine in laščine se bodo učili Nemci v Trstu. To bodo kurzi, ki bodo na las podobni slovenskim graškim kurzom za slovenščino. Nemci se bodo naučili malo slovensko lomiti, pa dobe diplomu. Slovenščino bo poučeval prof. Trtnik, laščino pa profesor Chiozzola. Torej tudi v Trst hočejo prijeti urivati Nemce in nemškutarje na škodo Slovencev.

—r— Vprašanje imenovanja škofa tržaškega. V "Edinosti" čitamo: Z Dunaja nam poročajo od odlične strani, da vest, razširjena te dni po raznih listih o gotovem imenovanju Nemca škofom tržaškim, ni resnična. To vest jemljemo seveda z zadoščanjem na znanje. Ob tej priliki pa si ne moremo kaj, da ne bi izpregovorili par odkritih besed na adresu njih, ki se jih tiče. Oujeme namreč, da so izvestni slovenski nam neprijazni krogi v Trstu vznemirjeni zaradi vesti, da bi zopet

kak Nemeec utegnil postati tržaški škof. Takov dogodek da bi tudi oni smatrali nezaslišanim in kakor pravo nesrečo. To je prav in lepo in se popolnoma strinjamo s tem. Ali spomini na vedenje istih krogov v nedavni minulosti zbuja-jo v nas grenka čustva. Mnenje, da bi bilo imenovanje Nemca za škofa tržaškega prava nesreča za škofijo in krivica za slovenske vernike, involvira po vseh zakonih logike, da ni prijatelj Slovencev in da neče dobro tej škofiji oni, ki tako imenovanje forsira! A kdo je tisti, ki forsira? Po soglasnih poročilih je to bivši škof tržaški in sedanji koadjutor dunajski — dr. Frančišek Nagl! To je isti Nagl, ki so mu ravno isti krogi v vsem — tudi ob vprašanih življenske važnosti za naš narod — služili s pravo slepoto fanatizma. Pa tudi, ko ne bi sedaj dr. Nagl priporočal Nemca, bo one slovenske kroge, ki so nam tu na mislih, še vedno obremenjala odgovornost za slučaj, da pride zopet Nemeec na škofovsko stolico tržaško. Niso li oni hvalili in proslavljali vse, kar se je v naši škofovski palači ukrepalo in ukrenilo v dobi Naglovega vladanja?! Po toliki hvali in slavi ni nikako čudo, če so merodajni dunajski krogi uverjeni, da so bile ravno v tej, dobi razmere v tržaškopokrski škofiji vzorne, naravnost idealne! In na koncu koncea bi se ne smeli čuditi, ako bi ti krogi na poti svoje logike prišli do zaključka: en Nemeec se je izbirno sponesol, imenujmo torej še drugega! Če bi prišel torej zopet Nemeec za škofa v Trst, dober del krivde bo treba pisati na njihov račun. Oni so bili, ki so gladili pot takim imenovanjem in ustvarili pre-judice, na katerem se sedaj vznemirjajo. (Ti ljudje so klerikalci.)

Istrske vesti.

—i— Roditeljski sestanek. Iz Trusk, okraja koprškega, poročajo: Dne 10. t. m. se je vršil pri nas roditeljski sestanek. Sestanka se je udeležilo vlnudno slabemu vremenu toliko staršev, da je bila šolska soba polna. Le mater je bilo razmeroma malo (okolo 30.), vendar za naše razmere precej. Skoraj vsi obč. svetovalci in odborniki so se udeležili sestanka. Manjkal ni seveda naš župan Matej Kocjančič, zares mož, ki naj bi služil v zlgled vsem posestnikom tukajšnje občine, zakaj kjer gre za naobrazbo ljudstva, je on vedno prvi. Njemu gre zasluga, da je sploh pri nas šola. Bodi mu na tem mestu izražena najsrčnejša zahvala. Le tako naprej! S takim delovanjem more priti tudi slednja vas v Istri do spoznanja — do prave omike. Le škoda, da nimamo več tako delavnih mož na razpolago. K sestanku so prišli učitelji in učiteljice; le tov. nadučitelj in deželni poslanec Valentič ni bil na sestanku prisoten, a je svojo odsotnost opravičil. Njega so pričakovali možki še najbolj, toda povedano jim je bilo, da se ni mogel udeležiti shoda zaradi družinskih zadržkov. K shodu so prišli tudi g. Kosmina, obč. taj. iz Dekanov, s soprogo, cand. jur. Furlanič iz Dekanov, in naš Franc Keršovanov iz Marezig. — Tov. Cerut, učitelj v Truskah, je predaval o pomenu roditeljskih sestankov. Njegova beseda je bila za tukajšnje ljudstvo na pravem mestu. Jako lepo in poljudno je obrazložil ljudem, kaj in čemu so roditeljski sestanki. V kratkih besedah je povedal mnogo. Ljudstvo je bilo ginjeno. Res, da je bil to prvi roditeljski sestanek, vendar moram reči, da se je ljudstvo kar čudilo govornikovim besedam, češ šola more narediti mnogo! Za njim je govorila tov. Prešerenova, učiteljica iz Dekanov. Njeno predavanje "Vzgoja v predšolski dobi" je bilo naravnost lepo. S posebno vnmemo je govorila zlasti materam, kako naj pazijo na svojo deco, na njih telesni in duševni razvoj. V poljudnih, a jedrnatih besedah je govorila tov. Mayerjeva, učiteljica iz Sv. Antona, o ukazu in prepovedi. Njo je ljudstvo poslušalo z odprtimi usti. Takoj njen začetek je izzval pozornost. Nje bistri pogled, njena čvrsta beseda je to provzročila, in ljudstvo je sledilo nje govoru z vso poslušnostjo. Kaj lepo je izvršila svojo nalogo z dostavkom, naj se matere in očetje vsaj nekaj n>vzamejo njenih nasvetov. Za njo je govoril učitelj Avgust Šuc iz Trusk. Njegova naloga "Snaga in red" je jako umeetna za tukašnje kraje. Predočil je ljudstvu gladkim in razumljivim načinom nekaj nena-vadnega. Roditelji so kar strmeli v govornika ter ga pazljivo poslušali vlnudno temu, da jih je bičal z besedami, očitajoč jim nesnago, bodi na obleki, bodi v stanovanju itd. Razni poljudni primeri pa so stare populnoma prepričali, in govornik je žel obilo pohvale. K zaključku je priporočal staršem, naj redno pošiljajo svoje otroke v šolo. Tov. Cerut se je zahvalil staršem, da so v tako lepem številu došli k sestanku; opominjal jih je, naj si vzamejo k srcu vse podane jim nasvete. Starši so se razšli, povabljeni gostje pa so šli na prijazen povabilo tov. Ceruta in Šuca na mal prigrizek. Nismo pozabili med veselim razgovorom in petjem tudi naše prekoristne Družbe OM. Nabrali smo vsoto 11-20 K. L—č.

—i— Poziv tovarišem. V septembru p. l. sem vložil prošnjo na dež. šol. svet potom okrajnega šol. sveta, da bi se mi blagovolilo nakazati nagrado za izredni trud s prevelikim številom otrok. Zaman sem pričakoval rešitve na omenjeno prošnjo, ki se je nanašala na šolsko leto 1908/9. Da ne bom tudi tako kmalu dobil nanjo odgovora, sem bil skoro gotov, zakaj

na slično prošnjo za leto 07/08 sem čakal ničmanj kot poldrugo leto, da sem izvedel privatnim potom le to, da se me misli nagraditi z 2 K od učenca čez sto. Zadovoljen bi bil tudi s tem, a ko mi je bilo povedano, da mi nakažeje le 20 K — šteli so namreč le 110 učencev — sem se jim zahvalil za p o n i ž n i d a r s tem, da sem odtegnil dotično prošnjo z motivacijo, naj se me nagradi za leto 1908/9. po 2 K od učenca. To je bilo nekako proti koncu februarja. A danes, ko smo v aprilu, imam že v rokah rešitev prošnje za šolsko leto 1908/9. in tudi 140 K remuneracije, ki odgovarjajo tudi številu učencev čez 100; imel sem namreč v prošlem š. l. le 170 učencev. Tem potom bodi izrečena šol. oblasti najiskrenejša zahvala s pripombo, naj me vendar rešijo s tem, da mi odposlejo še kako učno osebo na mesto borih 140 K. Tovarišem širom naše Istre bodi povedano pa to, da se ni nihče oziral pri nakazanju nagrade na število učencev ur, temveč edinole na število učencev čez sto. Ker pa nočejo pomagati nam m o r a l n o in nočejo dvigniti našega naroda do svoje kulture, naj nam dajo vsaj n e k a j. Zato, tovariši, ne zamudite! Gotov sem, da je vas mnogo tako srečnih kot sem jaz, da ni vaš razred poln nič manj kot moj. Vsi zahtevajte, in to jih bo bodrilo k razširjenju naših slovanskih šol.

Sp. Škoflje, 11. aprila 1910.

Jož. Bertok ml.

Koroške vesti.

—o— „Südmarka“ na Koroškem. „Südmarka“ je dala za ogrožene svoje brate na Koroškem leta 1909 okroglih 100.000 K. Seveda ne bo upustila svoje nadaljne skrbi na škodo Slovencev.

—o— Politiško društvo za Slovence na Koroškem ima dne 28. t. m. svoj 22. občni zbor v Celovcu.

—o— Skušnjo učne usposobljenosti za ljudske šole s slovenskim in nemškimi učnimi jezikom sta napravila v Celovcu Zdravko Kovač, učitelj na Strmen, in Miloš Svanjak, učitelj na Strojni.

Goriške vesti.

—g— Proti raziščanju ptičjih gnezd. Goriški magistrat je sklenil, da bo kaj ostro postopal proti mularji, ki razdira ptičja gnezda v ljudskem vrtu in drugod. To je prav! Pa tudi na kmetih ne bi škodilo, če bi se take nepridiprave pošteno potegnile za ušesa. Zupani in učitelji naj bi poučili in svarili podredno mladino!

—g— Iz Komna smo prejeli: V 8. številu „U. T.“ z dne 25. febr. t. l. sem obljubil, da bodem še poročal o zaščiti otrok na Goriškem. Evo me: V 3. in 4. številu danjškega lista „Zeitschrift für Kinderschutz“ je priobčil c. kr. okrajni sodnik baron Rinaldini še dva članka. Na dolgo in široko objavlja in obdeluje to stvarino glede Trsta, Istre in Furlanije. O Trstu, Istri in Furlaniji opustim poročilo, ker slov. učiteljstvo to malo zanima. Hočem se pa ozirati na slovenske dele Goriškega. — Pisatelj nam pove, da ima Gorica dva znamenita zavoda v zaščito mladine, in sicer: „Civico Instituto per fanciulli abbandonati“ (zavod za zapuščene dečke) in Franc Jožefa hirališče „Civica casa di ricovero Francesco Giuseppe I.“ — V prvi zavod sprejemajo pod Gorico spadajoče nad šestletne uboge dečke. Tam dobivajo hrano, stanovanje, pouk in česar potrebujejo. Zavod je bil ustanovljen 24. avgusta 1853. l. — V pričetku je bilo sprejetih 12 dečkov; sedaj jih je tam nad 60. Vzdrževanje zavoda stane vsako leto 20.000 K. Nedotakljivega kapitala ima zavod 100.000 K. Po vsakdanjem pouku, ki se vrši v zavodu, se dečki uče — zunaj zavoda — pri raznih mojstrih rokodelstva. — Ko se tega nauče, odlove dečke, ker se potem z rokodelstvom že sami lahko živijo. V drugoimenovani zavod sprejemajo dečke in deklice v starosti nad 6 let. Ti otroci morajo biti bogi ali sirote. — Navadno so to mestni otroci. — Otroke, ki nimajo še 6 let, sprejemajo v otroške vrte, k njih je v Gorici 9. — V zavod „Asilo di F. Giuseppe“ sprejemajo uboge in zapuščene deklice od 8.—18. leta. Ta zavod ima tudi štiri-razredno ljudsko šolo. — Duhovnik Contavalle je l. 1812. ustanovil sirotišnico za deklice, ki so nad 5 let stare. Ta zavod vodi nuna reda sv. Vincencija. Sprejeti otroci dobé v zavodu vse, česar potrebujejo. Po dovršenem 20. letu dobe primerne službe. — V Gorici nahajamo en ital. in en slovenski zavod sv. Alojzija — „Alojzijevisiše“. — V ta zavod sprejmejo uboge dečke - deželane, da se morejo v Gorici šolati. — Iz tega zavoda pridejo potem v „Malo semenišče“, kjer lahko ostanejo do izvršene gimnazije. Tudi Salezijanci imajo v Gorici nekaj zavodov. Prošt in državni ter dež. poslanec dr. Faidutti je v Gorici ustanovil zavod „Ricreatorio Pio X.“ dne 6. januarja 1909. l. V zavodu dobivajo dečki od 10.—16. l. starosti pouk ob nedeljah in praznikih. — Zavod za mladinske kaznjence se dobro razvija. Vodi ga ravnatelj Ferrario. — Ta zavod krepko podpira državni pravnik Jeglič. Zavod ima prostora za 10 dečkov. — Sprejemajo se dečki 10 do 16 let stari, ki so bili že sodnijsko kaznovani. Pisatelj pravi, da nameravajo ustanoviti tudi „Sirotišče“, morda pa je že usta-

novljeno. — V Gorici nahajamo tudi več knjižnic, društvo Sv. Vincencija. V Gradežu „Ospizio Marino“. — Poslednje vodi kuratorij v Gorici. V Devinu je poleg slov. otroškega vrteca tudi laški in ljud. šola „Lega Nazionale“. — V Tolminu, Solkanu, Nabrežini, Podgori so slov. otroški vrteci. Pisatelj omenja, da se nahaja v Tomaju v komenskem okraju (hotel je reči v sezanskem) dekliška trirazrednica „Elizabetišče“. — Šoli je položil temelj rajni kantonik — dekan Golmajer. — Po vseh okrajih Goriško-Gradišanske se snujejo „Sirotinski sveti“. Taki so že v Sežani, Komnu, Tolminu i. t. d. Pisatelj nam podaja ob sklepu nekaj predlogov, tičečih se zaščite mladine. Ti so: Za Goriško-Gradišansko: 1. Ker imajo že Goriški (mestni) otroci v Gorici svoj zavod za uboge, naj se enak zavod otvori tudi za deželane z enakim namenom. 2. Naj se širi naobraženost v nižje sloje naroda potom knjižnic, predavanj i. t. d. 3. Naj se napove splošni boj divjemu alkoholizmu. 4. Naj se širijo dobri časniki, poučljivi spisi, brošure in knjige. 5. Naj se snujejo dobroteljni zavodi. 6. Naj se snujejo dnevna prebivališča za uboge. 7. Že obstoječe zavode naj se pomnoži. — Ob koncu svojega spisa nasvetuje pisatelj, naj bi se iz vseh primorskih dežel (Trst, Istra, Goriško-Gradišansko) izvolil komite (odbor) iz vseh slojev, ki bi deloval v tem smislu v zaščito zanemarjene in uboge mladine. — Tako bi imela naša mladina, ki bi zaradi dobre vzgoje dorasla v prave može in žene, hvaležen spomin na svoje podpiratelje, ki so žrtvovali v svojem življenju ves trud v srečo drugih, v srečo naroda in države. Merodajni činitelji naj bi delovali skupno in harmonično v dobrobit narodov, zakaj „viribus unitis“ bi prenašali težkoče te zadače. Splošni namen vsega pa je, da naj vsak človek dela in dela, dokler more. Mladina naj se vadi delati, zakaj delo bistri duha in krepi telo. — Ako bo mladina vztrajna v delo in prav odgojena, bo tudi narod delaven in vzoren. — Škof Slomšek, pravi mladino ljub in vrl pedagog, je pisal: „Delo nas varuje trojnega zla: greha, dolgega časa in uboštva“. — Cavedat consules! — Končno malo opomnjo. V 8. številu „U. T.“ sem omenil da nam je obljubil pisatelj, da bo stavil v bodočem članku nasvete, kaj ukreniti, da ne bodo iz komenskega okraja v Trst v službo odhajajoče deklice izpostavljene raznim nevarnostim, ki jim lahko podležejo. Pisatelj pa je na to pozabil. — Morda pa bo še prilično o tem pisal. Storil bi nam dobro uslugo. Tedaj: An revoir! A. Leban.

Splošni vestnik.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Fran V ad n a l, Ivan N o v a k in Friderika Z e h n e r iz Dobrave pri Brežicah; Fran K o z j a k, Matija P e l k o, Janko S t e p i š n i k, Marija G a r b a i s in Josipina S i m o n č i č iz Toplice pri Zagorju ob Savi; Karol M a t a j e c z Vrhnike. (Ali je na Vrhniki enorazrednica? Stavec.) Janko R u d o l f iz St. Vida pri Vipavi; Emil P a k i ž od Sv. Križa pri Trstu (4 K); L u k a n č i č in T o m a ž i n iz Gaberj pri Rubijah (2 K); Janez W o h i n z iz Kresnic. Bog plati!

Tovariše iz risarskega tečaja opozarjamo na razstavo risarskih in drugih šolskih izdelkov na ljubljanskih obrtnih nadaljevalnih šolah, ki bo v nedeljo, 24. t. m. od 8. do 12. ure dopoldne v šolskih poslopih na Ledini, na Grabnu in na Vrtači.

Ljubljanske učiteljske in učiteljske vabimo, da si ogledajo v nedeljo razstavo vajenskih izdelkov na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani. Na to razstavo opozarjamo tudi tovariše in tovarišice, ki delajo te dni iz pit učne usposobljenosti. Na I. mestni šoli si ogleda vsak lahko tudi stalno razstavo učil.

V risarski tečaj za učitelje na obrtno-nadaljevalni šoli, ki traja od 15. aprila do 15. julija, so bili sprejeti: Dimnik Ivan (Ljubljana), Erbežnik Ivo (Bled), Ferlat Anton (Bupa pri Mirnu), Gorjup Alojzij (Sp. Šiška), Jeločnik Aleksander (St. Vid pri Ljubljani), Koropec Ivan (Šoštanj), Kump Rudolf (Cerkljica), Lampe Josip (Škofja Loka), Macarol Josip (Nabrežina), Medič Pavel (Gabrovica), Mikuž Matej (Grahovo ob Bači), Pahor Josip (Sežana), Pirnat Anton (Mokronog), Pristovšek Franc (Žalec), Rustja Josip (Komen), Sepaher Anton (Tržič), Sirotič Josip (Slum, Istra), Lovre Karl (Radeče pri Zidanem mostu), Šepić Vinko (Buzet), Skulj Fran (Ljubljana), Šumer Hinko (Šmarje pri Jelšah), — Torej 21 udeležencev.

Ellen Keyeva, slavna švedska pesnica in pisateljica, ki smo o nji v dveh člankih obširneje govorili, si je na izprehodu zlomila nogo.

Na naslov ravnateljstva obrtno-strokovne šole v Ljubljani, Dočim morajo drugod že davno obrtne vajenke pohajati obrtne tečaje, se ni pri nas dozdal še nihče zmenil za to. — V rokah imam račun od neke ljubljanske tvrdke, ki jo vodi ženska. Kdo pošilja račun sem morala razbrati iz etikete, za koga je, sem morala pa uganiti, zakaj na račun zamaš isčem kakšnega imena. Kakšno mora biti šole knjigovodstvo dotične trgovke, se ne morem prav predstavljati. — Potrebe obrtnih šol za vajenke mi menda ne bo nihče odrekal. — Nastane pa vprašanje, kako uvesti pouk. Dasi sem odločna pristašinja koedukacije, smelo trdim, da koedukacija tu absolutno ni na mestu. Kako strogo se postopa v tem oziru na kmetih v ponavljalni šoli! Bog ne daj, da bi se poučevali dečki z deklicami združeno! Toliromanj je koedukacija umestna v krajih, kjer ni uvedena niti na ljudskih, niti na meščanskih šolah. Ne glede na to, da ima n. pr. vajenka iz modne trgovine znatno drugačne interese od kakega kovaškega vajenca, se morajo tu upoštevati tudi kočljiva leta, v katerih se nahajajo učenci in učenke. Proč toraj s koedukacijo, z „moderniziranjem“ začnite drugod, gospoda. — Za učitelje so se že priredili knjigovodstveni tečaji, in letos bo — ako se ne varam — risalni tečaj. Kdaj se pa odpro vrata v obrtno-nadaljevalne tečaje tudi nam učiteljem? Ponižna vpraševalka.

Ljubljanski občinski svet za razvoj šolstva. Ljubljanski občinski svet je v svoji seji dne 19. t. m. sklenil: 1. Za kolizejski okraj se osnuje IV. mestna slovenska deška ljudska šola. — 2. Zanj se pridobi stavbišče ali pa že obstoječa, za to primerna hiša v neposredni bližini kavarne „Evropa“. — 3. Četrti šolski okoliš se omeji tako, da bo na zapadu in na severu segal do pomerjalne meje proti Spodnji Šiški, na vzhodu do vstete Kolodvorske ulice z idealnim podaljškom po ljubljanskem polju do pomerija proti severu in do Ljubljance ob ulici Za česlom na jugu; južno mejo bo značila Ljubljanka od te ulice do mostu pri frančiškanih, od tu pa idealna črta potegnjena od Prešernovega spomenika do hotela „Tivoli“. — 4. S to šolo, ki bo imela izprva samo pet prvotnih razredov, se ustanovi pod eno streho samostojna meščanska šola. V ta namen se odločijo od II. mestne deške ljudske šole trije višji razredi, ki štejejo po letošnji frekvenci 156 učencev iz celiga mesta ter se formujejo kot samostojna trirazredna meščanska šola. — 5. Ljubljana se razdeli v štiri po obsegu in razmerah še precej enake šolske okoliše in sicer: a) v severovzhodnega s I. mestno deško ljudsko šolo na Ledini; b) v jugovzhodnega z bodočo III. deško ljudsko šolo na Prulah; c) v jugozahodnega z II. mestno deško ljudsko šolo na Grabnu in d) v severozahodnega z nameravano IV. mestno deško ljudsko šolo v kolizejskem okraju, središče soha sv. Trojice. — Najmočnejši je okoliš I. mestne deške ljudske šole, ki šteje 519 otrok; za njim pride okoliš II. mestne deške šole z 401 učencem; za tem pride III. mestna deška šola s 368 dečki; zadnji je kolizejski šolski okoliš s 200 otroci. — 6. Nova razdelitev šolskih okolišev stopi v veljavo zaeno z otvoritvijo IV. deške ljudske šole. — 7. Ko se III. deška ljudska šola preseli v svoje nove prostore na Prulah, se v njenih prostorih namesti nekoliko oddelkov preobremenjene I. mestne deške ljudske šole. — 8. Ravno tam se tudi nastanijo in otvorijo hkrati z otvoritvijo III. mestne šole potrebni oddelki za duševno zaostalo mladino (1 ali 2). — V prostorih IV. mestne deške ljudske šole se nastani tudi III. slovenski mestni otroški vrtec.

Prvo narodno modno trgovino P. Magdié priporočamo najtopleje gg. učiteljem in učiteljicam. Kdor podpira nas podpirajmo ga tudi mi. Več glej inserat!

Izobraževalni tečaj za učitelje, ki se zanimajo za deška ročna dela, se vrši na Dunaju od 18. julija do 13. avgusta v prvi dunajski šolski delavnici, XVI. Kopperst. 75. Priredi ga dunajsko društvo za deška ročna dela.

Za škrofulozne dečke je zdaj v pomorskem hospiciu v Gradežu prostih 50 mest. Dečki ne smejo imeti manj kot šest in ne več kot dvanajst let. Obrniti se je na pristojne deželne odbore.

Binkoštna veselica v svetovnoznaní Postojnski jami. Na Binkoštni ponedeljek dne 16. majnika t. l. se vršil v tem edinem čarobnem svetu običajna jamska veselica. Več godb in pevskih zborov bo koncertiralo v velikanskih podzemeljskih prostorih. Iz Trsta, Kormina, Ljubljane, Reke in Pulja bodo vozili v Postojno posebni vlaki po znatno znižanih cenah. Vsa jama bo slavnostno električno razsvetljena in vstopnina v jamo se je znižala za ta dan na 2 K.

V Učiteljski tiskarni v Ljubljani je izšel te dni in se je začel razpošiljati II. zvezek Jan Legove mladinske knjižnice z vsebino: „Turki pred sv. Tihom“. To lepo zgodovinsko povest za našo mladino je spisal znani ljubljanski mladinski pisatelj Julij Slapsak, krasno ilustriral pa akademični slikar Maksim Gaspari. Spis je nagradil s častno nagrado spomin velikemu pospeševalcu češko-slovenske vzajemnosti Janu Legu občinski svet ljubljanski. Knjigo je izdala in založila kot II. zvezek Jan Legove mladinske knjižnice Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev, tisk pa prav lepo izvršila Učiteljska tiskarna. Lično vezana knjiga velja 1 K 20 h, s poštnino 16 h več. Prepričani smo, da ne bo šolske knjižnice po slovenski zemlji brez te lepe knjige in da bodo prav pridno posegali po njej tudi starši. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Razstava vajenskih izdelkov na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani. Na obrtno-nadaljevalnih šolah, to je: na strokovni nadaljevalnici za mehansko-tehniške obrti v Komenskega ulici št. 17; na strokovni nadaljevalnici za stavbne obrti na Cojzovi cesti št. 5; na strokovni nadaljevalnici za umetne in oblačilne obrti ter na občni obrtni nadaljevalnici na Erjavčevi cesti št. 21 se zaključijo šolsko leto 1909/10 v nedeljo 24. aprila t. l. Na vsaki teh šol bo z zaključkom šolskega leta združena tudi lokalna razstava vajenskih izdelkov, ki bo trajala omenjenega dne od 8. zjutraj do 13. opoldne. Na to razstavo opozarja šolski odbor vse mojstre, starše vajencev in pa prijatelje obrtnega šolstva sploh ter zanesljivo pričakuje, da se bodo njegovemu povabilu v mnogobrojnem številu odzvali.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 753. Kranjsko. 1—1. Na trirazredni ljudski šoli v Sv. Križu pri Litiji se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 10. maja 1910. Prošilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno spo-sobnost za šolsko službo. C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 13. aprila 1910.

St. 1226. 1—1. V novomeškem šolskem okraju se razpisujejo v stalno nameščenje naslednje službe: 1. nadučiteljski službi na dvorazrednicah v Ambrusu in Hinjah; 2. služba učitelja-voditelja na enorazrednici na Selih pri Semberku; 3. služba učitelja na štiri-razrednici na Mirni ter po eno učno mesto na dvorazrednicah v Beli cerkvi in Hinjah. Zadostno opremljene prošnje naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 25. maja 1910. C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 25. aprila 1910.

52—14

Mlado, staro, Vsak pove:

FLORIAN

Ta pa je za me!

Ker se samo z njim krepčam, Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40
Kabinetna kakovost . . . 4-80
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarimo pred ponaredbami.

Priporočamo našim gospodinjam pravi **FRANCKOV**:
kavni pridatek z tovarniško znamko : kavni mlinček:
iz zagrebške tovarne.

Tovarniška znamka.

sl zaga II, V 1161, 12:9 II. V.